

Posudek

rigorózní práce **Mgr. Jany Ely Klikové** na téma

„Osvojení“

Předložená rigorózní práce obsahuje 112 výkladových stran. Autorka zvolila za své téma „Osvojení“, jehož právní úpravou se zabývá jednak z hlediska historického, především však podává výklad současné právní úpravy osvojení v ČR, dále pak připojuje na konci práce cca 10 stran stručného výkladu právní úpravy osvojení v Německu. Autorka dokončila napsání své práce v roce 2010, proto pokud jde o právní úpravu osvojení v novém občanském zákoníku, který byl přijat až v roce 2012 zákonem č. 89/2012 Sb., tuto ve své práci nerozebírá. Nicméně neopomíná, pokud jde o některé otázky, z hlediska tehdejšího stavu legislativních příprav, upozorňovat na některé novinky v oblasti osvojení.

Autorka svůj výklad systematicky uspořádala do celkem jedenácti kapitol včetně úvodu a závěru. K systematickému uspořádání nemám žádné zásadní připomínky, kromě jedné. V kapitole, kterou označila číslem 10 (tj. před „závěrem“) umístila autorka statistická data o osvojení v ČR. Podle mého názoru by bylo vhodnější tuto kapitolu nazvanou „Statistika osvojení v České republice“ připojit až za výkladový text ve formě přílohy.

Vývoji právní úpravy institutu osvojení se autorka věnuje v první kapitole poměrně podrobně. Kladně hodnotím zejména výklad věnovaný zákonu č. 56/1928 Sb. z .a n. o osvojení, který byl svým způsobem významnou novelizací Obecného občanského zákoníku. Zde upozorňuji na zřejmě tiskovou chybu na straně 10 ohledně datování patentu č. 208.... Tento zákon z roku 1928 významně umožnil, a to velmi pokrokově, ochránit právní zájmy nezletilého při osvojení, ještě více zdůraznil jeho soudní ochranu. Dále je možno autorce připomenout že mohla se poněkud více věnovat zákonu č. 15/1958 Sb., který přinesl velmi významné změny osvojení.

Dále mám některé připomínky ke druhé kapitole nazvané „Současná právní úprava osvojení v ČR“. Například na straně 26 pod rubrikou „neexistence přímého příbuzenského poměru“, sice autorka vysvětluje, kdo nemůže osvojit dítě v důsledku tohoto přímého příbuzenství, ale nezmiňuje se o tom, že též pokud jde o příbuzenství pobočné je osvojení zakázáno sourozencům. Dále na straně 28 používá autorka pojmu „přímý souhlas“ – tento pojem je diskutabilní a to proto, že neexistuje nějaký jeho opak, který bychom nazvali „souhlasem nepřímým“. Rozhodně „souhlasem nepřímým“ nemůžeme nazvat souhlas s osvojením dítěte, který nesměřuje ke konkrétnímu osvojiteli, autorka pro tento souhlas používá pojmu „souhlas blanketní“. Autorka do druhé kapitoly zařadila výklad o zprostředkování osvojení strana 37 až 48. Tento výklad je poněkud rozsáhlý a v podstatě jde o právní úpravu, která spočívá v normě veřejnoprávní. Podle mého názoru měla autorka uvážit pro tento výklad nějaké jiné systematické zařazení, nebo alespoň vysvětlení toho, že tento postup pochopitelně nepřichází v úvahu při kterémkoliv osvojení. Jinak samozřejmě je zprostředkování osvojení velmi důležitou otázkou, zvláště pak jeho právní úprava je významná proto, aby bylo zamezeno nezákonným manipulacím s dětmi. V tomto směru kladně hodnotím autorčin výklad o zprostředkování osvojení v Německu, kde je této problematice věnován speciální zákon. Pokud jde o českou úpravu, bylo by třeba, aby se autorka zmínila zejména o § 19a, zvláště o jeho druhém odstavci zákona č 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Tato právní úprava totiž reagovala na nedobrou situaci v české praxi, kdy nezákonným způsobem bylo osvojení zprostředkováváno.

Kladně hodnotím kapitulu třetí – v níž se autorka zabývá osvojením s mezinárodním prvkem. Ke kapitole čtvrté nemám podstatné připomínky. Kapitola pátá, která je poměrně rozsáhlá, je věnována řízení o osvojení, zasluhovala by si více práce s judikaturou. Celkem přehledně je pak zpracována kapitola šestá, věnovaná osvojení z pohledu mezinárodních smluv. Zřejmě pro úplnost podává autorka v kapitole sedmé stručný výklad trestně právních souvislostí osvojení tedy deliktů, které se v této oblasti nějakým způsobem mohou dotknout práv dítěte či rodičů. Pozitivně je třeba hodnotit, že autorka v mezích možností, které měla v době práce, se poměrně obsáhle na dvanácti stránkách věnuje osvojení podle tehdy navrhovaného, nyní již platného občanského zákoníku.

Poslední kapitola devátá seznamuje spíše stručně s právní problematikou německé platné úpravy osvojení, což je pro čtenáře poučné, nejde ovšem o nějaký komparativní výklad.

Z připojeného seznamu literatury a poznámek vyplývá, že autorka s literaturou pracovala. K seznamu použité literatury připomínám, že by měl být pro přehlednost, jak je zvykem, členěn na literaturu monografickou, článkovou a ostatní zdroje. Autorka použité literární zdroje označuje na jednotlivých stranách v poznámkách (celkem 44 odkazů).

Z předložené práce vyplývá, že autorka jí psala samostatně a se zájmem o vybrané téma. O jejím samostatném přístupu a její badatelské činnosti svědčí i některé uvedené drobnější nedostatky práce, na které v posudku poukazují. Určitou popisnost, kterou některé části práce trpí, bylo možno oživit judikaturou a zaujetím vlastních názorů na řešenou právní problematiku. Autorka předložené rigorózní práce odvedla poctivý a svědomitý, nicméně spíše průměrný výkon, který je ale natolik vyhovující, abych předloženou práci mohla doporučit k ústní obhajobě.

V Praze 13. října 2012

Doc. JUDr. Senta Radvanová, CSc.
konzultant rigorózní práce